

J.A. Lampl-de Groot (1895-1987)

Als er in de medische wereld al een generatiekloof bestaat, dan zou het bezit van 'leermeesters' een opvallend verschilpunt kunnen zijn. De jongere generatie, die scholen heeft doorlopen waarin ATV-dagen, opfriscursussen, verlofregelingen en taakuren de monotone inprenting door gepokte meesters en gemazelde juffrouwen hebben doen verdwijnen en die tijdens haar medische studie vaker het oefenobject is geweest van AIO's en aarzelende arts-assistenten dan het dankbare gehoor aan de voeten van 'vakvertegenwoordigers' die hun universitaire positie te danken hadden aan hun overdrachtskunst, kan zich in de regel weinig voorstellen bij de verhalen van oudere medici die ieder vak uit hun curriculum direct associëren met de hoogleeraar die hun gids op dit terrein van wetenschap is geweest en die niet zelden allerlei elementen in hun professionele gedrag weten terug te voeren op de voorbeeldfunctie die deze docenten hebben gehad. De constatering dat jongere lezers van *Medisch Contact* minder raad weten met een portrettengalerij dan oudere lezers die in ieder gelaat een wereld van herinnering voelen opengaan, zal op deze vermoede generatiekloof zijn terug te voeren.

Op het enigszins perifeer gelegen terrein van de psychoanalyse zal de functionele en emotionele band tussen leermeester (m/v) en leerling(e) door de generaties heen echter weinig in waarde veranderen. In ieder geval was hij dominant aanwezig in het leven van de moeder van de Nederlandse psychoanalyse, Jeanne Lampl-de Groot. Geboren te Schiedam in een gezin waarin het vaandel van het socialisme werd hooggehouden, volgde zij het voorbeeld van haar oudere zuster door zich te laten inschrijven aan de Leidse universiteit, waar zij de medische studie zonder haperingen doorliep. Met

het artsdiploma op zak volgde zij in 1922 haar inmiddels tot rijping gekomen wens om zich op het terrein van de psychoanalyse verder te bekwamen, en waar anders zou deze, overigens door sommigen verfoeide en door meerderen geminachte, vaardigheid beter kunnen worden geleerd dan in het Mekka van de psychoanalyse dat Wenen heette? Daar was het Sigmund Freud zelf die de ondernemende vrouw uit Nederland in analyse nam, en daar bouwde Jeanne de Groot aan de basis van haar carrière, waarvan het aureool in later jaren vooral werd gevormd door haar persoonlijke herinneringen aan die fascinerende wereld van de Weense psychiatrie in het interbellum en door haar innige vriendschap met Freuds beroemde dochter Anna. Na Wenen volgde in 1925 Berlijn, waar zij haar collega en latere echtgenoot Hans Lampl leerde kennen, met wie zij onder antisemitische dreiging in 1933 terugkeerde naar Wenen en vandaar in 1939 naar haar geboorteland kwam. Direct na de oorlog wist het echtpaar met hulp van het Preventiefonds en in samenwerking met Arie Querido in Amsterdam het Psychoanalytisch Instituut op te richten. Wat zich nadien op dit terrein in binnen- en buitenland heeft afgespeeld met Jeanne Lampl-de Groot als sleutelfiguur, vereist om het in enkele regels samen te vatten een bekwaam en misschien ook minder gemoedelijke penvoering. Haar erelidmaatschappen en eredoctoraat (Amsterdam 1970), maar vooral haar opera omnia dat in 1985 verscheen onder de titel 'Man and mind', laten er overigens geen twijfel over bestaan dat in haar persoon een markante en gedenkwaardige verschijning uit de marge van de naoorlogse gezondheidszorg in beeld is gebracht. •

prof.dr M.J. van Lieburg